
Compendium Elektrotechniek

Sjoerd Op 't Land
Peter Prins
Henk-Johan van Dijk
Rob Reilink
Michiel van der Coelen
Robert Prior

E.T.S.V. Scintilla

Universiteit Twente
Opleiding Elektrotechniek

Uitgeverij Segment B.V., Beek

Compendium Elektrotechniek
1e druk: augustus 2006

© 2006 Uitgeverij Segment B.V.
Postbus 75
6190 AB Beek Lb
www.elektuur.nl

ISBN 13: 978-90-5381-200-6

ISBN 10: 90-5381-200-8

NUR 959

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever. Alle rechten voorbehouden.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced, stored in a database or retrieval system, or published in any form or any way, electronically, mechanically, by print, photoprint, microfilm or any other means without prior written permission from the publisher. All rights reserved.

Ondanks alle aan de samenstelling van dit boek bestede zorg kunnen noch de auteurs, noch de redactie, noch de uitgever enige aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Druk: Wilco, Amersfoort
Omslagontwerp: T. Gulikers, Segment B.V.

Inhoudsopgave

Comité van aanbeveling	viii
Voorwoord	x
Inleiding	xi
Dankbetuiging	xiii
I Theorie	1
1 Algemeen	2
Symbolen	3
Constanten	4
Morse-alfabet en spellingsalfabetten	5
EHBO	6
Schriftelijke en mondelinge communicatie	10
2 Wiskunde	30
Problemen oplossen	32
Operatoren	32
Entiteiten	36
Operaties	40
Grafieken	60
Calculus	61
Rijen en reeksen	84
Meetkunde	86
Kansrekening en statistiek	94
3 Informatica	122
Digitale techniek	123
Computerorganisatie en architectuur	157

Computernetwerken	177
Programmeren	219
4 Fysica	242
Klassieke mechanica	244
Elektrostatica	253
Elektrodynamica	265
Halfgeleiders	280
Fotodiodes	294
Elektrische energietechniek	302
5 Meten	310
Grootheden, eenheden en standaarden	311
Meetonzekerheid	326
Meten van diverse grootheden	338
6 Signalen	371
Signalen en systemen	372
Transductietechniek	402
Dynamische Systemen	411
Regeltechniek	421
7 Elektronica	446
Netwerkanalyse	447
Elektronische basisschakelingen	474
Elektronische functies	482
II Praktijk	489
8 Componenten	490
Passieve componenten	491
Transistoren	508
IC's	530
Displays	537
Thermokoppels	544
Stappenmotoren	545
Printplaten etsen	551

---

9 Audio en Video	554
Audiospectrum	555
Videostandaarden	556
Scart	558
HDMI	561
Audioconnectoren en -signalen	562
Auto audio	568
Filters	569
Gebalanceerde en ongebalanceerde audio	571
MIDI	572
DMX (USITT DMX512-1990)	573
Telefoon	576
10 Computer	578
RS232	579
LPT	583
Joystickpoort	586
VGA	587
DVI en DFP	588
Keyboard	589
USB	589
Netwerk	589
GPIB	590
11 Voedingen	592
78xx informatie	593
LM317 en LM337	595
L200	596
MAX756	597
AT en ATX	598
Lichtnet	599
Bibliografie	600
Index	603

Morse-alfabet en spellingsalfabetten

Met het **Morse-alfabet**¹ kan men over een binair kanaal (CW² radio, lichtseinen, rooksignalen) tekst versturen. Elk symbool is opgebouwd uit *dits* (•) en *dahs* (–). Een *dah* duurt driemaal zo lang als een *dit*. Tussen de *dits* en *dahs* zit een stilte zo lang als een *dit*. Tussen de letters zit een stilte zo lang als een *dah*, tussen de woorden een stilte zo lang als zeven *dits*.

Bij gesproken radiocommunicatie kan een spellingsalfabet worden gebruikt om duidelijk letters en cijfers door te geven.

¹naar Samuel Finley Breese Morse (1791-1872)

²*continuous wave*

	Morse	NAVO	Nederlands		Morse	NAVO	Nederlands
A	•–	Alpha	Anton	N	–•	November	Nico
B	–••	Bravo	Bernhard	O	– – –	Oscar	Otto
C	–••	Charlie	Cornelis	P	• – – •	Papa	Pieter
D	–••	Delta	Dirk	Q	– – – •	Quebec	Quirinus
E	•	Echo	Eduard	R	• – •	Romeo	Rudolf
F	•• – •	Foxtrot	Ferdinand	S	•••	Sierra	Simon
G	– – •	Golf	Gerard	T	–	Tango	Theodoor
H	••••	Hotel	Hendrik	U	•• –	Uniform	Utrecht
I	••	India	Isaäk	V	••• –	Victor	Victor
J	• – – –	Juliet	Johannes	W	• – –	Whisky	Willem
K	– • –	Kilo	Karel	X	– •• –	X-ray	Xantippe
L	• – ••	Lima	Lodewijk	Y	– • – –	Yankee	Ypsilon
M	– –	Mike	Marinus	Z	– – ••	Zulu	Zaandam
1	• – – – –	unaone		.	• – – – –		
2	•• – – –	bissotwo		,	– – •• – –		
3	••• – –	terrathree		?	•• – – ••		
4	•••• –	kartefour		:	– – – •••		
5	•••••	pantafive		\	– •• – •		
6	– ••••	soxisix		–	– •••• –		
7	– – •••	setteseven		/	– •• – •		
8	– – – ••	oktoeight		(	– •• – – •		
9	– – – – •	novenine		)	– •• – – •		
0	– – – – –	nadazero		"	•• – ••••		
				'	•• – – – – •		
				@	• – – – ••		
				=	– •••• –		

Tabel 1.1: Het Morse-, NATO- en Nederlandse spellingsalfabet

$$\int a^u du = \frac{a^u}{\ln a} + C \quad (2.154)$$

$$\int \sin u du = -\cos u + C \quad (2.155)$$

$$\int \cos u du = \sin u + C \quad (2.156)$$

$$\int \sec^2 u du = \tan u + C \quad (2.157)$$

$$\int \csc^2 u du = -\cot u + C \quad (2.158)$$

$$\int \sec u \tan u du = \sec u + C \quad (2.159)$$

$$\int \csc u \cot u du = -\csc u + C \quad (2.160)$$

$$\int \tan u du = \ln |\sec u| + C \quad (2.161)$$

$$\int \cot u du = \ln |\sin u| + C \quad (2.162)$$

$$\int \sec u du = \ln |\sec u + \tan u| + C \quad (2.163)$$

$$\int \csc u du = \ln |\csc u - \cot u| + C \quad (2.164)$$

$$\int \frac{1}{\sqrt{a^2 - u^2}} du = \arcsin \frac{u}{a} + C \quad (2.165)$$

$$\int \frac{1}{a^2 + u^2} du = \frac{1}{a} \arctan \frac{u}{a} + C \quad (2.166)$$

$$\int \frac{1}{u \sqrt{u^2 - a^2}} du = \frac{1}{a} \operatorname{arcsec} \frac{u}{a} + C \quad (2.167)$$

$$\int \frac{1}{a^2 - u^2} du = \frac{1}{2a} \ln \left| \frac{u+a}{u-a} \right| + C \quad (2.168)$$

$$\int \frac{1}{u^2 - a^2} du = \frac{1}{2a} \ln \left| \frac{u-a}{u+a} \right| + C \quad (2.169)$$

Ruimtelijke figuren

Bol

Een bol is de meetkundige plaats van alle punten in een 3-dimensionale ruimte met een gelijke afstand r tot een gegeven middelpunt M .

Vergelijking	$(x - x_M)^2 + (y - y_M)^2 + (z - z_M)^2 = r^2$ met $(x_M, y_M, z_M) = M$
Oppervlakte	$A = 4\pi r^2$
Inhoud	$V = \frac{4}{3}\pi r^3$

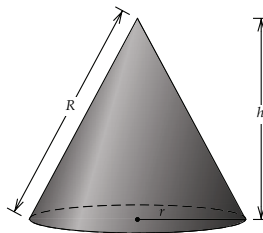
Cilinder, balk en prisma

Cilinders, balken en prisma's zijn figuren die in een richting op elke hoogte binnen de figuur dezelfde oppervlakte hebben. Cilinders hebben een cirkelvormig grondvlak (doorsnede), balken hebben een rechthoekig grondvlak en prisma's hebben een veelhoekig grondvlak.

Cilindermantel	$A = 2\pi r h$ met h de hoogte
Inhoud	$V = A_G h$ met A_G de oppervlakte van het grondvlak

Kegel en piramide

Kegels en piramides zijn figuren die in een richting op elke hoogte binnen de figuur een doorsnede hebben waarvan de oppervlakte rechtevenredig is met het kwadraat van de hoogte.

Figuur 2.14: Kegels

Kegelmantel	$A = \pi r R = \pi r \sqrt{r^2 + h^2}$ met h de hoogte
Inhoud	$V = \frac{1}{3} A_G h$ met A_G de oppervlakte van het grondvlak

URI

Er zijn veel namen voor een **URI**¹. De officiële naam is een URI, maar het is hetzelfde als een URL, URN, UDI of WWW adres. Een URI ziet er als volgt uit:

```
URI = 'http://' host [ ':' poort ] [ absolute_pad [ '?' query ] ]
```

Als de poort niet wordt meegegeven, wordt voor een HTTP aanvraag poort 80 gebruikt. Als het mogelijk is, wordt het gebruik van IP adressen voor de host ontraden (zie RFC 1900). Als het absolute pad naar het bestand wat van de server opgevraagd wordt niets is (de root bijvoorbeeld) moet voor het absolute pad een "/" gebruikt worden (zie het voorbeeld hieronder). In de URI moeten karakters die in de "reserved" of "unsafe" lijst voorkomen (zie RFC 2396) worden vervangen door hun %HEXHEX equivalent. "" wordt bijvoorbeeld %7E (zie pag. 154 voor ASCII codes). In de hostname wordt tot slot geen onderscheid gemaakt tussen hoofd- en kleine letters. Dus nu.nl en NU.nl zijn equivalenten. (Of het pad na de hostname hoofdlettergevoelig is, hangt van de server af.)

Een URI als `http://www.scintilla.utwente.nl` wordt door de browser vertaald in een aanvraag die er (bijvoorbeeld) zo uitziet (te versturen nadat er een TCP verbinding naar de server is gemaakt op poort 80):

HTTP request

```
GET / HTTP/1.1
Host: www.scintilla.utwente.nl
User-agent: Mozilla/5.0 (Windows; U; Windows NT 5.1; en-US;
rv:1.8b4) Gecko/20050908 Firefox/1.4
Accept-Charset: ISO-8859-1,utf-8
```

Vaak zal een aanvraag geen body hebben, maar mocht dat wel zo zijn (bijvoorbeeld bij het opsturen van een formulier), moet er een header worden meegegeven die aangeeft waaruit de inhoud en de grootte van de inhoud bestaat, bijvoorbeeld:

HTTP request

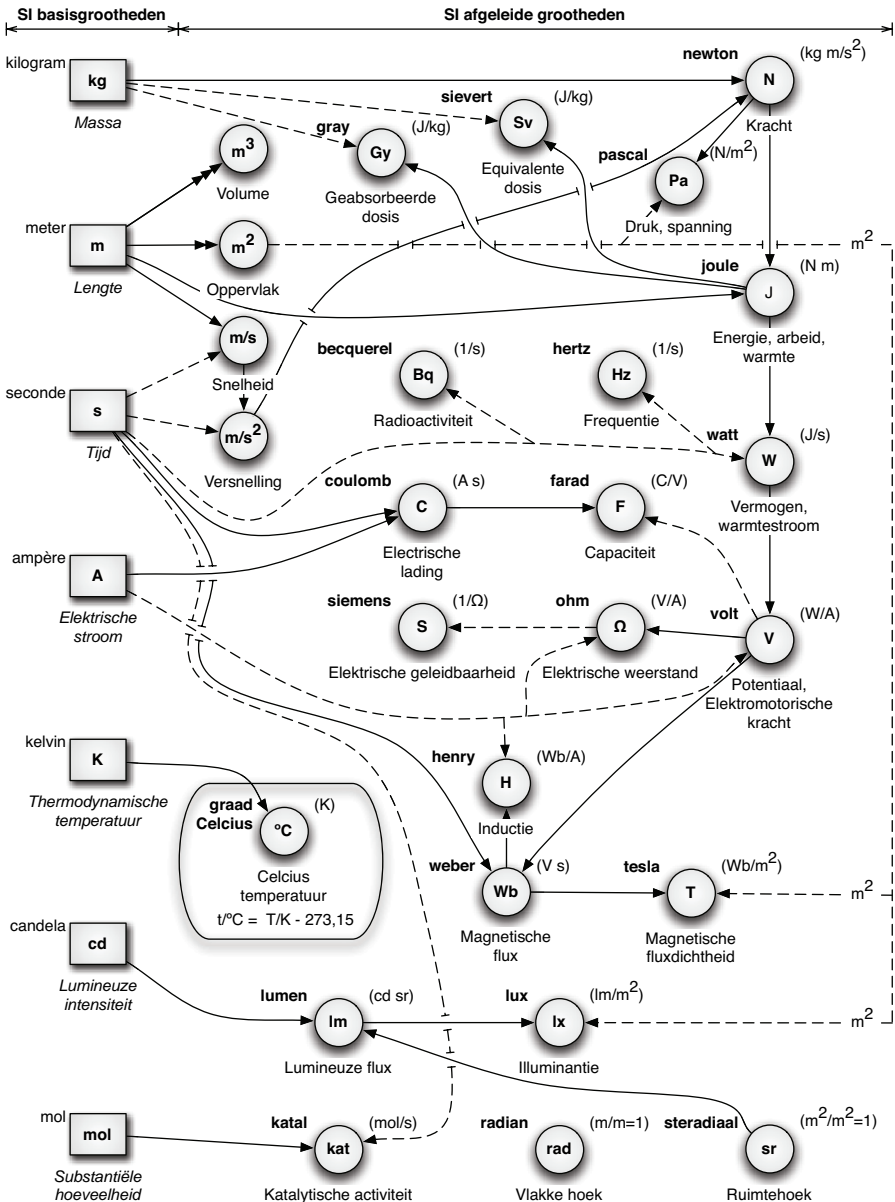
```
Content-Type: text/html
Content-Length: 280981
```

---

¹Uniform Resource Identifier

Figuur 5.1: Schematische weergave van SI-eenheden en onderlinge verbanden (een doorgetrokken streep geeft vermenigvuldiging aan, een gestippelde een deling)

Algemeen

Wiskunde

Informatica

Fysica

Meten

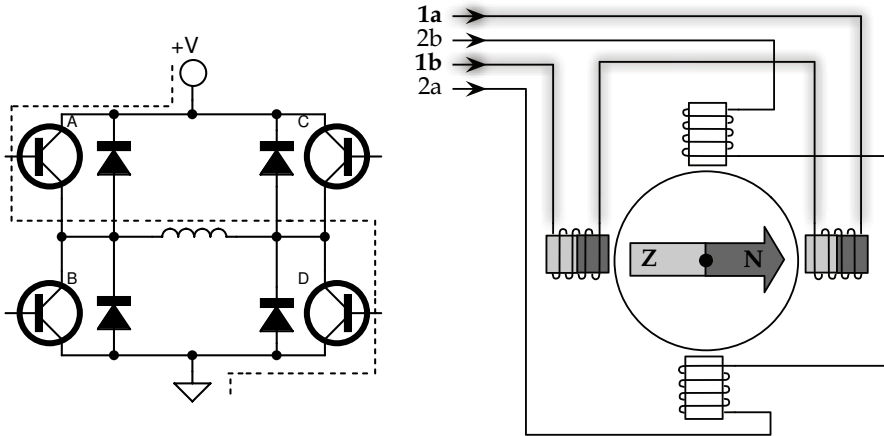
Signalen

Elektronica

$f(t)$	$\mathcal{F}\{f(t)\}$
1	$2\pi \delta(\omega)$
$\delta(t)$	1
$\delta(t - \tau)$	$e^{j\omega\tau}$
$\sum_{n=-\infty}^{\infty} \delta(t - nT)$	$\frac{2\pi}{T} \sum_{n=-\infty}^{\infty} \delta\left(\omega - \frac{2n\pi}{T}\right)$
$\sum_{n=-\infty}^{\infty} c_n e^{jn\omega_0 t}$	$2\pi \sum_{n=-\infty}^{\infty} c_n \delta(\omega - n\omega_0)$
$e^{j\omega_1 t}$	$2\pi \delta(\omega - \omega_1)$
$u(t)$	$\pi\delta(\omega) + \frac{1}{j\omega}$
$\frac{1}{2}\delta(t) - \frac{1}{j2\pi t}$	$u(\omega)$
$\text{rect}(t/\tau), \tau > 0$	$\tau \text{sinc}\left(\frac{\omega\tau}{2\pi}\right) = \frac{2 \sin(\omega\tau/2)}{\omega}$
$\frac{\omega_1}{\pi} \text{sinc}\left(\frac{\omega_1 t}{\pi}\right) = \frac{\sin(\omega_1 t)}{\pi t}, \omega_1 > 0$	$\text{rect}\left(\frac{\omega}{2\omega_1}\right)$
$\text{tri}(t/\tau), \tau > 0$	$\tau \text{sinc}^2 \frac{\omega\tau}{2\pi}$
$\frac{\omega_1}{\pi} \text{sinc}^2\left(\frac{\omega_1 t}{\pi}\right) = \frac{\sin(\omega_1 t)}{\pi t}, \omega_1 > 0$	$\text{tri}\left(\frac{\omega}{2\omega_1}\right)$
$\text{sgn}(t)$	$\frac{2}{j\omega}$
$-\frac{1}{j\pi t}$	$\text{sgn}(\omega)$
$\cos(\omega_0 t)$	$\pi(\delta(\omega - \omega_0) + \delta(\omega + \omega_0))$

Naam	Behuizing		pinout	I_c	h_{FE}	f_T
MJE15028	TO-220AB	NPN	BCE	8000	40	30
MJE15030	TO-220AB	NPN	BCE	8000	40	30
MJE15029	TO-220AB	PNP	BCE	8000	40	30
MJE15031	TO-220AB	PNP	BCE	8000	40	30
MJL21193	TO-3PBL	PNP	BCE	16000	25	4
MJL21194	TO-3PBL	NPN	BCE	16000	25	4
MJE13005	TO-220	NPN	BCE	4000	10	x
TIP29x	TO-220AB	NPN	BCE	1000	40	3
TIP20x	TO-220AB	PNP	BCE	1000	40	3
TIP31x	TO-220AB	NPN	BCE	3000	25	3
TIP32x	TO-220AB	PNP	BCE	3000	25	3
TIP33x	TO-220AB	NPN	BCE	10000	40	3
TIP34x	TO-220AB	PNP	BCE	10000	40	3
TIP35x	TO-220AB	NPN	BCE	25000	25	3
TIP36x	TO-220AB	PNP	BCE	25000	25	3
TIP41x	TO-220AB	NPN	BCE	6000	30	3
TIP42x	TO-220AB	PNP	BCE	6000	30	3
TIP47	TO-220AB	NPN	BCE	1000	30	25
TIP48	TO-220AB	NPN	BCE	1000	30	25
TIP49	TO-220AB	NPN	BCE	1000	30	25
TIP50	TO-220AB	NPN	BCE	1000	30	25
TIP100	TO-220AB	NPN	BCE	1000	30	25
TIP101	TO-220AB	NPN	BCE	8000	1000	x
TIP102	TO-220AB	NPN	BCE	8000	1000	x
TIP105	TO-220AB	PNP	BCE	8000	1000	x
TIP106	TO-220AB	PNP	BCE	8000	1000	x
TIP107	TO-220AB	PNP	BCE	8000	1000	x
TIP3055	TO-220AB	NPN	BCE	1500	20	2.5
TIP3055	TO-220AB	PNP	BCE	1500	20	2.5
2N2955	TO-3	PNP	BEC	15000	15	2.5
2N3055	TO-3	NPN	BEC	15000	20	2.5
2N3771	TO-3	NPN	BEC	30000	15	0.2
2N3772	TO-3	NPN	BEC	20000	15	0.2
2N3773	TO-3	NPN	BEC	16000	15	x
2N6609	TO-3	PNP	BEC	16000	15	x
2N5884	TO-3	PNP	BEC	25000	35	4
2N5886	TO-3	NPN	BEC	25000	35	4

Om de stroom door de spoelen om te keren, wordt gebruik gemaakt van een zogenaamde H-brug (linker figuur).

Wanneer transistoren A en D geleiden zijn, loopt de stroom van links naar rechts, als C en B geleiden, loopt de stroom van rechts naar links. Omdat er twee spoelen in de motor zitten, zijn er ook twee H-bridgen nodig.

In de rechter figuur is spoel 1 geactiveerd. Om de motor te laten draaien wordt spoel 1 stroomloos gemaakt en spoel twee geactiveerd. Vervolgens wordt spoel 2 stroomloos gemaakt en door spoel 1 wordt een stroom in tegengestelde richting geleid, etc.

Aansturen Ook bij een bipolaire stappenmotor zijn er verschillende manieren om de motor aan te sturen. Deze zijn hetzelfde als bij de unipolaire stappenmotor.

Aansluiten Sluit de vier draden in willekeurige volgorde aan op de controller. Als het niet werkt hoef je slechts deze verwisselingen uit te voeren:

A B D C (willekeurige aansluitvolgorde)

A B C D (laatste twee verwisselen)

A C B D (middelste twee verwisselen)

Denk bij het aansluiten aan de maximale stroom die door de motorspoelen mag lopen! Gebruik desnoods een weerstand om de stroom te beperken.

MIDI

MIDI¹ wordt gebruikt om elektronische instrumenten en bijbehorende apparatuur te verbinden. Het is een asynchroon serieel protocol waarbij alle data over één datalijn gaat. De gebruikte stekker is DIN-5 maar soms wordt hier van afgeweken. De maximale kabel lengte is 10 meter, maar in de praktijk is met een goed afgeschermd kabel en metalen pluggen ook 20 meter haalbaar. De verzonden data zijn commando's zoals bv. 'noot C3 aan op volume 5'

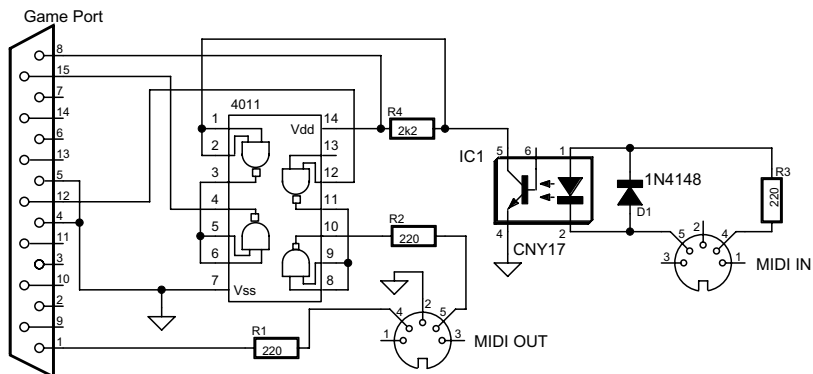
Op een instrument zijn veelal drie MIDI-aansluitingen: MIDI-in, MIDI-out en MIDI-thru. Een instrument speelt de noten af die via MIDI-in afkomen, in combinatie met de op het instrument zelf gespeelde noten. MIDI-out bevat enkel de data van de gespeelde noten, dus niet de data die via MIDI-in binnen komen. MIDI-thru is een uitgang die een exacte kopie is van MIDI-in.

MIDI PC koppeling Op veel PC's zijn een MIDI in- en uitgang beschikbaar, maar dit signaal is niet volgens de norm. SoundBlaster heeft er ooit voor gekozen deze twee signalen beschikbaar te maken op de joystickpoort, die ook op deze kaart geïntegreerd was. Andere fabrikanten hebben dit overgenomen. Voor de koppeling tussen een instrument en de PC zijn een opto-coupler en een paar buffers nodig; het complete schema is te vinden in figuur 9.6.

MIDI-kabel Een MIDI-kabel is altijd 1:1. De pinout is:

pin	1	2	3	4	5
signaal	nc	shield	nc	+5V	data

¹Musical Interface for Digital Instruments

Figuur 9.6: MIDI interface voor de joystick-poort

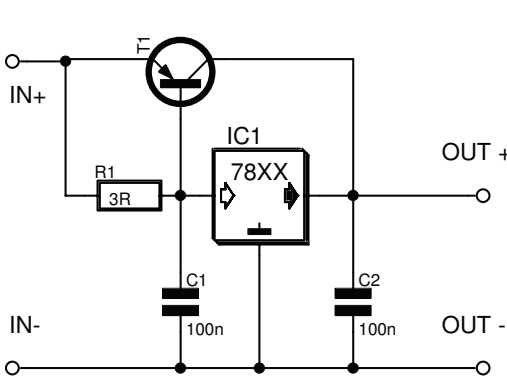
zorgen voor een afgevlakte gelijkgerichte spanning in geval van een wisselspanningsbron. Bij gelijkspanningsvoeding kunnen deze worden weggelaten; een diode tegen verkeerd om polen is dan wel aan te bevelen. C2 is nodig vanwege de inwendige weerstand van C3.

78xx voeding, hogere uitgangsstroom

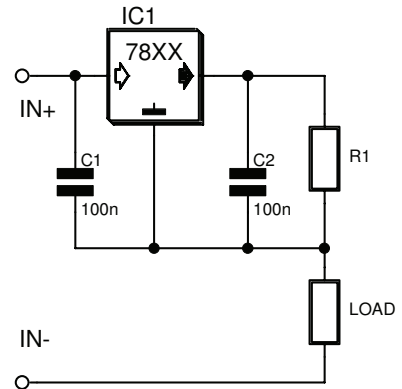
Door toevoeging van een extra PNP powertransistor is de uitgangsstroom van een standaard 78xx voeding te vergroten (figuur 11.3). De 78xx zorgt nog wel voor de regeling, maar een grootst deel van de uitgangsstroom loopt door de transistor. Wanneer er weinig stroom loopt, staat er een kleine spanning over R1 en spert T1, waardoor de schakeling als standaard 78xx voeding werkt. Stijgt de stroom door R1 tot ongeveer 200mA dan wordt de basis-emitterspanning van T1 0,6V waardoor T1 begint te geleiden. Hoe meer stroom nu gevraagd wordt, hoe meer T1 zal gaan geleiden. De stroom door IC1 blijft beperkt tot 200-250mA.

78xx stroombron

Een 78xx spanningsregelaar kan ook als stroombron worden geschakeld. De 78xx in figuur 11.4 regelt de spanning over weerstand R1 tot een constante waarde, zodat de stroom erdoor ook constant wordt. Om het verbruik te beperken kan het beste een regelaar met een lage uitgangsspanning worden gebruikt. Een LM317 kan ook worden toegepast.

Figuur 11.3: Hogere uitgangsstroom

Figuur 11.4: 78xx als stroombron

Index

- χ^2 -verdeling, 103
- ∇^2 , 69
- 3 dB-punt, 463
- 1-complement, 125
- 1/f ruis, 331
- 10BaseT, 216
- 2-complement, 125
- 7-segment display, 538
- 74xx, 530
- 78xx, 593
- 79xx, 593

- A-B voeding, 563
- aangepaste rechte lijn, 107
- aanhalingstekens, 26
- aanpassingstransformatie, 278
- aarding, 334
- ABC-formule, 42
- ABCD-notatie, 382
- absolute demping, 424
- absolute encoder, 364
- absolute fout, 326
- absolute waarde, 32
- absorptie, 294
- absorptiecoëfficiënt, 298
- abstract, 14
- abstract, 233
- abstracte klasse, 233
- absurdum, reductio ad , 32
- accent, 21
- acceptor, 280, 295
- Ackermann connector, 564
- actief vermogen, 471
- active guarding*, 342
- actuator, 402

- add, 158
- additieve fout, 326
- admittantie, 449
  - matrix, 472
- adresruimte, 165
- afbeeldingenmethode, 258
- afgeleide, 61, 62
  - rekenregels, 62
- afgeleide deltafunctie, 374
- afhankelijk, lineair, 52
- afhankelijke variabele, 320
- afsnijfrequentie, 463
- afsnijgebied, 286
- afstandsvector, 253
- aftelbaar oneindig, 36
- afwijkingverhouding, 437
- AHDL, 126
- d'Alembertiaan, 69, 278
- aliasing*, 394
- alternatieve verdeling, 100
- ALU, 157
- ambivalent wikkelen, 492
- Ampère
  - lus van, 268
  - wet van $\sim$, met Maxwell's correctie, 267
- ampère, 312
- amplitude, 372, 461
  - complexe, 272
- amplitudekarakteristiek, 463
- AMR, 347
- AND, 126
- anisotropic magnetoresistivity*, zie AMR
- apostrof, 21
- appendix, 15

applicatielaag, 180
arbeid, 246, 261, 404
arbeidsfactor, 303, 471
argument, 38, 432
aritmische operatie, 41
ARP, 210
array, 220
ASCII, 123, 154
associatief, 33
associatieve
    cache, 167
    toegang, 165
asynchrone timing, 164
AT-voeding, 598
atto-, 3
attribuut, 228
ATX-voeding, 598
audiospectrum, 555
authoritative server, 184
AWG, 508

BAC-CAB-regel, 49
balun, 503
band pass filter, zie BPF
bandbreedte, 331
banddoorlaatfilter, zie BDF
bandgap E_g , 297
basis, 55, 286
basisadres, 175
basistheorema, 55
BCD, 125
BDF, 469
beademing, 8
beginwaarde, 79
beginwaardetheorema, 425
beleefdheidsstrategie, 11
bemonster-eigenschap, 375
bepaalde integraal, 72
bereik, 236
Bernouilli-experiment, 100

beschrijvende functiemethode, 443
betrouwbaarheidsinterval, 105
BIBO, 378
bijectief, 54
bijlagen, 15
bilaterale signaalstroom, 416
bilineaire transformatie, 401
binaire operator, 126
binary coded decimal, zie BCD
binary reflected gray code, zie BRGC
binomiaalcoëfficiënt, 100
binomiale verdeling, 100, 327
binomisch theorema, 42
Biot-Savart, tijdsafhankelijke wet van,
    279
bipolar junction transistor, zie BJT
bit, 123
BJT, 286, 308, 476
bliksemingslag, 6
blikwisseling, 32
blindvermogen, 303, 471
blok, 165
blokfunctie, 374
blokschema, 425
blokschema-expansie, 420
BNC, 217
Bodediagram, 463
Bodeplot, 432
bodyfactor, 293
bondgraaf, 416
    -element, 416
    opstellen, 417
Booleaanse algebra, 128
borstcompressie, 8
bounded input bounded output, zie BIBO
BPF, 469
bps, 177
brandpunt, 91
brandwond, 7
BRD, 581

- break, 225, 226
Brewsterhoek, 276
BRGC, 125
brief, 18
broadcast, 202
bronladingen, 253
brugmodulator, 336
BS1843:1953, 544
BS4937:1993, 544
buffer, 404
buffering, 354, 411
bulk, 291
bulkfactor, 293
burst, 172, 367
bus, 163
byte, 123, 165
- cache*, 166
candela, 313
canonical name, 184
capaciteit, 262
carriage return, 154, 155
carry lookahead adder, 138
CAS, 172
case, 225
cast, zie *typecast*
causaal pad, 420
causaal relatieschema, 411
causaal systeem, 378
causaliteit, 420
Cayley-Hamilton theorema, 383
CEC, 561
centi-, 3
centrale limietstelling, 102
centronics, 583
checksum, 204
chirp, 367
chopperversterker, 338
chopperwiel, 336
circulaire convolutie, 380
- cirkel, 90
cirkelsector, 87
class, 229
client, 180
clone, 232
CM, 331
CMR, 347
CMRR, 331
co-energie, 251, 407
coëfficiëntenmatrix, 39
coërcie, 222
codomein, 56
cofactor, 52, 53, 428
collector, 286
colossal magnetoresistivity, zie CMR
Colpitts oscillator, 487
COM-poort, 579
commentaar, 227
common mode, zie CM
common mode rejection ratio, zie CMRR
communicatie, 10
commutatief, 33
competent model, 411
complement, 46
complex geconjugeerde, 44
complex getal, 37
complex schijnbaar vermogen, 303
complex vermogen, 471
complex vlak, 37
compliantie, 324
component, 411
component-video, 557
composiet-video, 556
compositie, 56
concentratiegradiënt, 295
concept, 411
condensator, 356, 450, 495
conductantie, 449
congestion control, 181, 199
consensusstheorema, 128

- conservatief vectorveld, 79
- conservatief veld, 257
- consistent, 40
- constante, 220, 319
- constante van Planck, 294
- constitutieve relatie, 263
- constitutieve relaties, 404
- constructor, 230
- contact-thermometer, 348
- contactweerstand, 6
- continuïteit, 61
- continuïteitsvergelijking, 270
- continue, 226
- continue ladingsverdeling, 255
- continuous wave fm*, zie FMCW
- convergent, 84
- convergentiegebied, 395, 398
- convergentieradius, 398
- convolutie-integraal, 379
- convolutiesom, 380
- copy-back*, 169
- Coriolisversnelling, 250
- correlatiecoëfficiënt, 99
- cos(φ), 471
- Coulomb
  - tijdsafhankelijke wet van , 279
  - wet van, 253, 255
- Coulomb-aanpassing, 278
- counter*, 150
- covariantie, 98
- CPU, 157
- Cramer, regel van, 51
- crosskabel, 563, 580
- CS, 170
- CSMA/CD, 213
- CTS, 579
- curl, 68
- cut-off*, 286
- cw, 5
- cyclustijd, 166
- D-flipflop, 143
- D-latch, 142
- data communications equipment*, zie DCE
- data terminal equipment*, zie DTE
- datagram*, 179
- datapad, 157
- DC-component, 385
- DC-DC converter, 597
- DCD, 579
- DCE, 580
- DDC, 561
- DDR, 172
- De Moivre, 44
- De Morgan, 46, 128
- deca-, 3
- deci-, 3
- decibel, 463
- declaratie, 219
- decoder, 133
- deelruimte, 55
- default, 225
- definiërende vergelijkingen, 311
- delete, 231
- detafunctie, 373, 375
- demand paging*, 175
- demultiplexer, 133
- depletielaag, 284
- destructor, 230
- determinant, 52, 428
- DFP, 588
- DFT, 393
- DHCP, 211
- DI-box, 571
- diëlektrische constante, 322, 356
- differentieërbaarheid, 61
- differentiëren, 62
  - partieel-, 64
  - rekenregels, 62
- differentiaal
  - totale-, 64

- differentiaalvergelijking, 79
stelsel, 83
differential mode, zie DM
differentiatieoperator, 61
diffusie, 281
diffusielengte, 297
diffusiestroom, 296
diffusiviteit, 281
digitaal, 123
digitale spanningmeter, 338
dimensie, 55, 311
DIN 47100, 508
DIN-5 connector, 563
DIN41618, 564
diode, 284, 307
dipool, 259
dipoolmoment, 260
Dirac-functie, 373
direct-injection-box, zie DI-box
directe
cache, 167
toegang, 165
directivity), 352
Dirichlet-voorwaarden, 385
discontinuïteiten, 60
discrete fourier-transformatie, zie DFT
discrete time fourier series, zie DTFS
discriminant, 42
dissipatieve absorptie, 294
distributie, 411
distributief, 33
divergent, 84
divergentie, 67, 68, 255
divergentietheorema, 77
DLAB, 582
DM, 331
DMA, 173
DMX, 573
DNS, 182
do, 226
dode tijd, 431
DOF, 161
domein, 56
domeinnaam, 183
don't care, 129
donkerstroom, 352
donor, 280, 295
doorsnijding, 46
dotering, 280, 295
drain, 291
DRAM, 166, 171
drempelspanningen, 152
driefasensysteem, 303
driehoek, 87
driehoekfunctie, 374
driepuntsmethode, 334
drift, 281, 330
driftsnelheid, 298
druk, elektrostatische, 262
DSR, 579
DTE, 580
DTFS, 391
DTFT, 392
DTMF, 577
DTR, 579
dubbele integraal, 74
dummy-variabele, 72
DVI, 588
e (getal), 85
e, protonlading, 253
E-reeks, 494
Early-spanning, 287
Ebers-Moll model, 287
ECP, 583
eddy current, 360
eenhedenstelsel, 254
eenheid, 311
eenheidshelling, 373
eenheidsmatrix, 54

- eenheidsterugkoppeling, 428, 437
- éénpoort, 447
- EEPROM, 170
- eerste uniciteitstheorema, 258
- effectieve dotering, 284
- effort*, 403, 414
- eigenvector, 54
- eigenwaarde, 54
- eindig, 36
- eindig dimensionaal, 55
- Einstein-relatie, 282
- elasticiteit, 324
- elektrisch domein, 413
- elektrisch veld, 254
- elektrische permittiviteit, 322
- elektrische potentiaal, 256
- elektrometer, 338
- elektrostatica, 253
- elektrostatische druk, 262
- elektrostatische transducent, 366
- element, 411
- eliminatie, Gauss-, 49
- ellips, 91
- else, 225
- emitter, 286
- emitter efficiency*, 286
- emittervolger, 477
- energie, 247, 403
  - signaal, 376
  - kinetische, 247
  - overdracht, 302
  - potentiële, 247, 261
  - wet van behoud van, 270
- energietechniek, 302
- enhanced capabilities port*, zie ECP
- enhanced parallel port*, zie EPP
- enthalpie, 407
- entropie, 403
- EPP, 583
- EPROM, 170
- equipotentiaal, 257
- erf(z)-functie, 101
- ethernet, 212, 216, 590
- Euclidisch algoritme, 43
- EUI-64, 210
- Euler-vergelijking, 372
- even symmetrie, 386
- EX, 161
- exa-, 3
- excentriciteit, 91
- excitatie, 456
- EXNOR, 127
- EXOR, 127
- exponentiële functie, 62
- exponentiële verdeling, 101
- extensie, 183
- extensieve toestandsvariabele, 403
- extensieve variabele, 320
- extrinsieke halfgeleider, 280
- F-verdeling, 103
- factoriseren, 41
- faculteit, 45
- false, 237
- fantomvoeding, 563
- farad, 262
- Faraday
  - kooi van, 262
  - wet van, 267, 345
- fase-aansnijding, 599
- fasedraaiing, 461
- fasekarakteristiek, 463
- fasemarge, 435
- fasevlakmethode, 443
- fasor, 462
- fast retransmit*, 198
- feedback*, 333
- femto-, 3
- Fermi-Dirac statistiek, 282
- Fermi-energie, 283

- Ferminiveau, 295
 FET, *zie* MOSFET
fetch, 157
 Fick, wet van, 281
 FIFO, 583
 filtering, 334
finite impulse response, *zie* FIR
finite state machine, *zie* FSM
 FIR, 378
 Flashlight-norm, 566
 flipflop, 143
floating point, 236
flow, 404, 414
flow control, 181, 198
 flux, 345
fluxgate sensor, 346
 FMCW, 367
 for, 226
forward, 286
forwarding, 202
 fotocel, 294
 fotodiode, 294
 fotometrische grootheid, 320
 foton, 294
 fotostroom, 297, 352
 fotovoltaïsch element, 294
 Fourier-reeks, 385
 Fourier-transformatie, 387
 fout, stationair, 437
 foutcompensatie, 332
 foutcorrectie, 334
 foutmarge, 105
 foutvoortplantingsregel, 330
 fragmentatie, 175
frame, 175, 179
 frequentie, 271, 372, 461
 frequentie-domein, 387
 frequentiequotiënt, 94
 frequentieresponsie, 432, 463
fringe field, 356
fringes, 365
 FS, 331
 FSM, 144
 FTP, 192, 590
 FU, 157
 Fubini, stelling van, 75, 77
full scale, *zie* FS
full-adder, 136
 functie, 56, 223
 fundamentele stelling, 69, 73
 fysieke laag, 179
 fysisch adres, 175

 gamma-functie, 45
garbage collection, 231
gate, 291
gate turn-off-thyristor, *zie* GTO
gateway, 211
gauge
     transformation, 278
     Coulomb, *zie* Coulomb-aanpassing
     Lorentz, *zie* Lorentz-aanpassing
 Gauss
     -eliminatie, 49
     wet van, 255, 267
 Gaussisch eenhedenstelsel, 254, 263, 264
 Gaussisch pillendoosje, 268
 Gaussische verdeling, *zie* normale verdeling
 GBS, 477
 GCS, 477
 GDS, 478
 gebalanceerd, 332, 571
 gebeurtenis, 94
 geconjugeerde toestandsvariabele, 404
 gedachtestreepje, 26
 gedegenererde verdeling, 100
 geheugen, 165, 174
 geheugenloos systeem, 378

- gekoppelde flux, 304
- gekoppelde spoelen, 306, 473
- geleider, 262
- geleidingsband, 297
- gelijkheid, 59
- gelijkrichtercomponent, 307
- gelijkspanning, 338
- gelijkstroom
  - overdracht, 302
  - versterking, 421
- geluidssnelheid, 366
- gemeenschappelijke periode, 43
- gemiddeld vermogen, 303
- gemiddelde, 104
- generator, 402
- gereduceerde trapvorm, 39
- GES, 477
- gesloten systeem, 435
- GET methode, 186
- getter, 543
- gevoeligheid, 436
- GGS, 478
- giant magnetic resistance effect*, zie GMR
- Gibbs vrije energie, 407
- giga-, 3, 123
- GMR, 347
- God, 22
- golf
  - reflectie, 274
  - transmissie, 274
  - vlakke elektromagnetische, 272
- golfgetal, 271
- golflengte, 271
- golfvergelijking
  - driedimensionale Cartetische, 272
  - inhomogene, 278
- goniometrie, 86
- goniometrische functie, 63
- GPIB, 591
- graaf, 452
- gradiënt, 68
- gradiëntveld, 257
- gradual channel approximation*, 293
- grafieken, 16
- gravitatieconstante, 245
- Gray code, 125
- Greens theorie, 75
- Grieks alfabet, 3
- Griekse alfabet, 3
- grootheid, 311
  - behouden, 270
- grootsignaalinstelling, 477
- grootste gemene deler, 43
- GSS, 478
- GTO, 308
- Gummelgetal, 284
- half-adder*, 136
- half-angle*, 352
- half-wave* oneven symmetrie, 386
- Hallsensor, 345
- Hallspanning, 346
- halve brug, 344
- handshaking*, 580
- harmonische, 385
  - oscillator, 487
  - signalen, 409
- harmonische functies, 69
- Harting connector, 566
- HD-TV, 557
- HD44780, 539
- HDF, 467
- HDMI, 561
- Heaviside-functie, 373
- Heaviside-Lorentz eenhedenstelsel, 254
- hecto-, 3
- Helmholtz vrije energie, 407
- Hessiaan, 65
- heuvelklimmen, 442
- hiërarchisch model, 411

- histogram, 328
 hoekfrequentie, 271, 372, 461
hold tijd, 152
 homogeen, 51
 homogene lineaire differentiaalvergelijking, 80
 homogene oplossing, 460
 homogene verdeling, *zie* uniforme verdeling
 hoofdletter, 22
 hoogdoorlaatfilter, *zie* HDF
 hoogspanning, 7
 Hooke, wet van, 247, 324
hop-count, 204
 Hopkinson, wet van, 304
host, 177
 hostnaam, 183
 HPF, 467
 HPIB, 591
 HTTP, 185
 HTTP response, 191
 HTTPS, 190
hub, 215, 590
 hulpverlening, 7
 hyperbolische functie, 63
 hyperbool, 92
 hysteresis, 331
 hystereselus, 443

 I/O, 163, 173
 IAE-criterium, 442
 IC-drempelspanningen, 152
 ICMP, 205
 IDFT, 394
 IEC, 126
 IEC 584-3, 544
 IEC 8859-1, 155
 IEEE 1284, 583
 IEEE 488.2, 591
 IEEE 802.3, 212

 IF, 161
 if, 225
 IFG, 213
 IGBT, 308
 IIR, 378
 ijzertrichloride, 551
 IL, 160
 imaginair getal, 37
 IMAP, 193
impedance analyzer, 344
 impedantie, 449, 462
   -matrix, 410, 472
   -transformator, 473, 503
 impliciete typecast, 222
 impuls, 373, 375
 impuls-invariante transformatie, 401
 impulsmoment, 246
 impulsresponsie, 377
 increment, 158
 incrementele encoder, 365
 index, 15
 inductie, 450
 inductie, volledige, 32
infinite impulse response, *zie* IIR
 infix, 33
 ingangssignaal, 372
 ingebouwde potentiaal, 284, 291
 initialiseren, 219
 instabiliteit, 434
insulated gate bipolar transistor, *zie* IGBT
 integer, 236
 integraal
   bepaalde, 72
   meervoudig, 74
   onbepaald, 70
 integratiefactor, 79
 integratiegebied, 75
 intensieve toestandsvariabele, 403
 intensieve variabele, 320

- intensiteit, 273
- interferometer, 365
- interframe gap*, zie IFG
- internet, 177
- interpunctie, 28
- interrupt, 163
- interval, 36
- interview, 20
- intrinsieke halfgeleider, 280
- inverse, 54
- inversie, 475
- inverteerbaar systeem, 378
- inverteerbare matrix, 54
- inverterende configuratie, 483
- inwendig product, 48
- IP, 201
- IP-adres, 182
- IPM-symbolen, 411
- irreversibele omzetting, 411
- ISA, 158
- ISE-criterium, 442
- ISO-8859-1, 155
- isolator, 262
- ISP, 177
- ITAE-criterium, 443
- ITSE-criterium, 443

- jack-connector, 562
- Jacobiaan, 408
- Javadoc, 227
- Jefimenko, vergelijkingen van, 279
- JK-flipflop, 144
- Josephson-effect, 318
- joystickpoort, 586
- jump*, 159
- junctie, 295

- kanonieke rijvorm, 39
- kans, 94
- kansdichtheidsfunctie, 96
- kansmaat, 94
- kansrekening, 94
- kansverdeling, 95
- karacteristieke vergelijking, 80, 408, 429, 460
- Karnaugh diagram, 128
- kegelsnede, 89
- kelvin, 312
- kettingregel, 62
- kilo-, 3, 123
- kilogram, 312
- Kirchhoff, 451
- Kirk effect, 287
- klasse, 228
- klassieke bijgevoegde, 53
- kleinsignaalvervangschema, zie KSVS
- kleinste-kwadraten-methode, 106
- kleurcode, 493
- kleurcodering, 508
- Klitzing, Von, zie Von Klitzing constante
- knooppunt, 452
- knooppuntsanalyse, 453
- kolomruimte, 55
- komma, 27
- kooi van Faraday, 262
- koppelteken, 21
- kracht
  - elektromagnetische, 270
- krachtmoment, 246
- krachtwet
  - elektromagnetische, 267
- kritieke frequentie, 394
- kritieke pad, 152, 160
- kritisch gedempt, 460
- kromme, 90
- kruisproduct, 48
- KSVS, 288, 474
- kurkentrekkerregel, 48
- kwadratuur, 365

- kwaliteitsfactor, 464
 kwantumefficiëntie, 352

 L200, 596
 laagdoorlaatfilter, *zie* LDF
 lab-voeding, 596
 lading(s), 253, 447
   -dichtheid, 267, 268
   -spanningsomzetter, 370
   wet van behoud van, 270
 ladingsverdeling, 255
 lagnetwerk, 438
 Lagrange, 66
 Laplace-transformatie, 395
 Laplaceoperator, 69
 Laplacevergelijking, 69, 257
 Laplaciaan, 69
 Latin-1, 155
 LCD, 538
 LDF, 466, 468
 LDR, 351
 leadnetwerk, 438
lease, 212
least square niet-lineariteit, 330
least squares method, *zie* kleinste-kwadraten-
   methode
 LED, 537
 leestekens, 28
 lege verzameling, 36
 Legendre transformatie, 407
 Legendrepolynoom, 70
 licht, 320
 lichtnet, 6
 lichtquant, 294
 lichtsnelheid, 272
light dependent resistor, *zie* LDR
 lijdende zin, 13
 lijn, 90
 lijn-aansluiting, 562
 lijnenspectrum, 385

line feed, 154, 155
line printer, *zie* LPT
 lineair afhankelijk, 52
 lineair en tijd-invariant, *zie* LTI
 lineair gebied, 292
 lineair onafhankelijk, 51, 54
 lineair stelsel, 39
 lineair systeem, 377
 lineair variabele differentiaal conden-
   sator, *zie* LVDC
 lineair variabele differentiaaltransfor-
   mator, *zie* LVDT
 lineaire convolutie, 379
 lineaire deelruimte, 55
 lineaire transformatie, 54
 lineairisatie, 443
link, 177
 linkerhalvlak, 379
 linklaag, 179, 208
 literatuurlijst, 15
 LM317, 595
 LM337, 595
local handshaking, 580
lock-in versterker, 341
 locus
   root-, 429
   tau-, 431
 logaritmische functie, 62
 logisch adres, 175
 logische poort, 126
longest prefix match, 202
loop gain, 333
loopback, 202, 206
 Lorentz, 264
   -aanpassing, 278
low pass filter, *zie* LPF
 LPF, 466, 468
 LPT, 583
 LRU, 167
 LTI, 377

- LVDC, 357
- LVDT, 360

- maasanalyse, 453
- MAC, 208
- MAC-adres, 210
- machten van 10, 3
- Maclaurin reeks, 84
- magnetisatie, 267
- magnetisch(e)
  - circuit, 304
  - domein, 413
  - flux, 304
  - permeabiliteit, 312
  - permeabiliteit, 322
  - potentiaal, 277
  - reluctantie, 304
  - veld, bijkomend, 267
  - weerstand, 304
- magnetomotorische kracht, 304
- marginale kans, 96
- mark, 579
- Mason, regel van, 427
- mass-action law, 283
- massatraagheidsmoment, 249
- matrix, 39
  - rekenregels, 51
  - van coëfficiënten, 39
- MAX756, 597
- maximum, 65
- maximum segment size*, zie MSS
- maximum transmission unit*, zie MTU
- maxterm, 129
- Maxwell, 264
  - vergelijkingen, 267
  - wet van Ampère met $\sim$'s correctie, 267
- Maxwell rek tensor, 270
- Maxwell vergelijkingen, 268, 277
- Maxwell-Boltzmann statistiek, 282

- Mealy machine, 144
- mediaan, 104
- meervoud, 23
- meetbrug, 336
- meetfout, 104
- meetkundige reeks, 84
- meetweerstand, 342
- mega-, 3, 123
- meneer van Dale, 40
- metal oxide semiconductor field effect transistor*, zie MOSFET
- meter, 312
- methode, 228
- methode van onbepaalde coëfficiënten, 81
- methode van parametervariatie, 81
- metrieke stelsel, 313
- micro-, 3
- microfooningang, 562
- microfoonsignaal, 562
- Microprogrammed Control*, 159
- microstrain*, 356
- middelpunt, 91
- MIDI, 572
- milli-, 3
- MIME, 188
- mini-XLR connector, 563
- minimum, 65
- minterm, 128
- mobiliteit, 281
- model, 411
- modelvorming, 411
- modulatie, 335, 338
- modulator, 402
- modulus, 37, 432
- moduluskarakteristiek, 463
- mol, 312
- moment
  - behoud van, 270
  - elektromagnetisch, 271

- momentaan vermogen, 303, 470
monochromatisch, 272
monopool, 259
monopoolmoment, 260
monotoon, 84
monovariate analyse, 104
Moore machine, 144
Morse-alfabet, 5
MOS transistor, 475
MOSFET, 291, 308
MSS, 197
MTU, 203
multi cycle computer, 160
multicast, 194, 202
multimeter, 338
multiplexen, 538
multiplexer, 135
multiplicatieve fout, 326
- n*-boven-*k*, 100
n-type materiaal, 295
Nabla-operator, 67
NAND, 127
nano-, 3
NAT, 192, 205
natriumhydroxide, 552
natriumpersulfaat, 551
natuurlijk getal, 36
natuurlijke responsie, 456
NEN 3570, 302
NEP, 352
netwerk, 452, 590
netwerklaag, 179, 201
network address translation, zie NAT
new, 231
Newton
    axioma's van-, 244
    tweede wet van, 271
nibble, 123
Nicholsdiagram, 432
niet-lineairiteit, 330
NNTP, 193
NOB-norm, 566
noise equivalent power, zie NEP
NOR, 127
normale verdeling, 101, 327
NOT, 126
NTC, 348
NTSC, 556
null-modem kabel, 558, 580
nulpunt, 422
nulpuntsdrift, 330
nulruimte, 55
Nyquist-frequentie, 394
- object, 228
objecttype, 231
octopool, 259
OE, 170
offset, 330
omgeving, 411
omzetting
    irreversibel, 411
onafhankelijk
    lineair, 54
onafhankelijk, lineair, 51
onafhankelijke variabele, 320
onbepaalde integraal, 70
ondergedempt, 460
onderling onafhankelijk, 95, 97
one-over-f noise, 331
oneindig, 36
oneindig dimensionaal, 55
oneven symmetrie, 386
ongebalanceerd, 571
ongelijkheid, 59
ongerijmde
    bewijs uit het -, 32
ontaarde verdeling, 100
ontbinden in factoren, 42

opamp, 482
opcode, 157
open systeem, 435
operanden, 33
operatie, 40
operatoren, 33, 237
oppervlaktelading, 258
opslag, 411
opspansel, 55
optische encoder, 364
OR, 126
orde, 79, 456
OS, 174
oscilloscoop, 338, 340
OSI-model, 179
out-of-band control, 192
overaftelbaar oneindig, 36
overdrachtsadmittantie, 463
overdrachtsfunctie, 410, 463
overdrachtsimpedantie, 463
overgedempt, 460
overloading, 235
override, 234
oversteektijd, 290

P-regelaar, 444
p-type materiaal, 295
p-type variabele, 415
pad, 452
pad, causaal, 420
paging, 175
PAL, 556
parabool, 92
parallele poort, 583
parallellepipedum, 49
parallelschakeling, 449
parallelvorm, 422
parameter, 56, 223
Parseval, theorema van, 386
partiële som, 84

partial full adder, zie PFA
particuliere oplossing, 81, 460
partieel integreren, 74
partities, 175
passief-teken conventie, 447
Pauli-principe, 282
PCB, 551
periode, 372, 461
periodiek signaal, 372
periodieke convolutie, 380
permittiviteit, 253
peta-, 3
PFA, 138
phase-locked-loop, zie PLL
PI-regelaar, 444
piëzo-element, 366, 368
pico-, 3
PID-regelaar, 445
piektijd, 424
pipeline, 172
pipelining, 161
pivot, 40
pivotpositie, 54
PL, 160
plaatjes, 16
planair netwerk, 453
Planck, constante van, 294
PLL, 341
pn-product, 295
point-to-point, 194
pointer, 224
Poisson, wet van, 284
Poisson-verdeling, 100, 327
Poisson-verhouding, 356
Poissonvergelijking, 69, 257
Poissonvergelijkingen, 279
polair figuur, 432
polaire vorm, 37
polarisatie, 267, 276
polen, 379

- polynoom, 41
  - Legendre-, 70
- pool, 422
- poolbaan, 430
- poolbaanvergelijking, 429
- poolbaanversterking, 421
- poolcoördinaten, 76
- poort, 126, 402
  - joystick-, 586
  - printer, 583
  - seriële, 579
  - USB, 589
- poortnummer, 182
- POP3, 193
- POS, 129
- positie, 244
- positieve temperatuur coëfficiënt, *zie*
  - PTC
- position sensitive diode*, *zie* PSD
- POST methode, 186
- postfix, 33
- potentiële energie, 261
- potentiaal, 256
- potmeter, 354
- Poyntingvector, 270
- predetectiefilter, 341
- prefix, 33
- primitief type, 222, 236
- primitiveren, 70
- printerpoort, 583
- printf()-functie, 239
- printplaat, 551
- priority encoder*, 133
- private, 232
- probeverzwakker, 340
- problemen oplossen, 32
- product
  - inwendig, 48
  - scalar triple-, 49
  - uitwendig, 48
  - vector triple-, 49
- product of sums*, *zie* POS
- productregel, 62
  - voor vectoren, 68
- productterm, 128
- PROM, 170
- propagatievertraging, 152
- proportioneel integrerende differentiërende regelaar, *zie* PID-regelaar
- proportioneel integrerende regelaar, *zie* PI-regelaar
- proportionele regelaar, *zie* P-regelaar
- protected, 232
- protocol, 177
- proxy-server, 192
- PSD, 351
- Pt-100 sensor, 348
- PTAT sensor, 350
- PTC, 348
- public, 232
- punt, 90
- puntladingen, 253
- puntvermenigvuldiging, 48
- pyrometer, 350
- Pythagoras, stelling van, 86

- q-type variabele, 415
- QED, 35
- QoS, 203, 206
- quadropool, 259
- quality of service*, *zie* QoS
- quantum Hall effect, 319
- quotiëntregel, 62
  - vector, 68

- R-latch, 141
- raaklijn, 61
- radiaal, 87, 313
- radiometrische grootheid, 320
- radix, 124

- RAM, 165, 170
ramp, 373
randvoorwaarden, 66
rang, 55
rangtheorema, 55
RARP, 210
RAS, 172
rationaal getal, 36
reëel vermogen, 471
reactantie, 449
reactief vermogen, 471
reanimatie, 7
rechte, 90
rechterhalfvlak, 379
rechterhandregel, 48
rechthoekige driehoek, 86
rechtstreekse weg, 427
rect-functie, 374
reeks, 84
referentietype, 222, 231
reflectie, 274
reflectiecoëfficiënt, 277
regel van Cramer, 51
regelaar
    algemeen toepasbare, 444
regelbaarheid, 442
regeltechniek, 421
region of convergence, zie ROC
register, 15, 149
regressie-analyse, 106
regressielijn, 107
rekenkundige reeks, 84
rekenregels voor vectoren, 47
rekfactor, 355
rekstrookje, 355
relaiswerking, 443
relatieschema, 411
relatieve demping, 424, 464
relatieve fout, 326
relaxatieoscillator, 486
reluctantie, 359
reluctantie, magnetische, 304
resolutie, 331
resolver, 361
resource record, zie RR
responsie, 372, 377, 456
responsvariabele, 106
return, 223
reverse, 286
reversibele omzetting, 411
RGB-video, 557
RI, 579
richtingsgevoeligheid, 352
richtlijn, 91
Riemann-som, 72
rij, 84
rij-equivalent, 49, 54
rij-operaties, 49
rijruimte, 55
rijvorm
    kanoniek, 39
    standaard, 39
ripple carry adder, 137
RLE, 583
RMS, 339, 376, 461
ROC, 395, 398
ROM, 159, 166, 170
root mean square, zie RMS
root-locus, 429
rotatie, 68, 248, 255, 413
rotor, 361
round robin DNS, 185
round trip time, zie RTT
router, 202, 215
routing, 202
RR, 184
RS485, 574
RTS, 579
RTT, 198
ruimteladingsgebied, 284

- ruis, 331, 485
ruisdichtheid, 485
run length encoding, zie RLE
RVDC, 357
RVDT, 361
RxD, 579
- S-latch, 141
S-Video, 557
samenstelling, 24
samenvatting, 14
sampling property, 375
sampling-function, 374
saturatie, 286, 475
scalar, 67, 319
scalarvermenigvuldiging, 47
scaling property, 375
scart, 558
schaaleigenschap, 375
schakelcomponent, 308
schakelmodulator, 336
schalen, 376
scheidbare vergelijkingen, 79
scheiding van variabelen, 59, 259, 482
schijnbaar vermogen, 303, 471
schuifregister, 150
schuiven, 376
SECAM, 556
seconde, 312
Seebeck effect, 349
segment, 179, 194
segmentatie, 176
seismische massa, 369
sensor, 402
sequentiële toegang, 165
seriële poort, 579
serieschakeling, 449
serievorm, 422
server, 180
set-up tijd, 152
sgn-functie, 374
shielded twisted pair, zie STP
shielding, 334
shift, 157
shift register, 150
Shockley-formule, 297
SI, 312
sifting property, 375
signaal, 372
signed magnitude, 125
signum-functie, 374
simulatiediagram, 381
simultane kansverdeling, 96
sinc-functie, 374
single cycle computer, 159
skineffect, 503
slot-n, 23
slow start, 199
SMD, 492
SMTP, 193
snelheid, 244
snelheid van elektromagnetische golven in vacuüm, 272
Snellius, wetten van, 276
Socapex-connector, 564
socket, 182
sollicitatiebrief, 18
somterm, 129
SOP, 129
sorteren, 15
source, 291
sourcevolger, 478
space, 579
spanning(s), 338, 447
-buffer, 484
-deler, 451
-versterker, 370
-volger, 484
-wet, 451
-wet-vergelijking, 452

- Speakon-connector, 567
- spectrum, audio, 555
- sper, 286
- spiegelen, 376
- spoel, 322, 450, 502
  - gekoppelde, 306
- SPP, 583
- square law model*, 292
- SR-flipflop, 143
- SR-latch, 142
- SRAM, 170
- SSH, 193
- stabiliteit, 378, 408, 434
- standaard, 318
- standaard rijvorm, 39
- standaardafwijking, 98, 327
- standaardnormale verdeling, 102
- standard parallel port*, zie SPP
- stapfunctie, 373, 375
- stapresponsie, 425
- startbit*, 573
- startbyte*, 573
- static, 235
- stationaire fout, 437
- statistiek, 94
- stator, 361
- steady-state response*, 463
- steekproefcorrelatiecoëfficiënt, 106
- steilheid *s*, 477
- stelling van Pythagoras, 86
- stelsel, lineair, 39
- sterdiaal, 313
- stochastische variabele, 95
- Stokes, 77, 256
- stopbit*, 573
- store*, 158
- STP, 217, 590
- straal, 91
- strain gauge*, 355
- straling, 320
- stralingsdruk, 273
- stralingsthermometer, 350
- strikt positief of negatief getal, 36
- strooiveld, 356
- stroom, 342, 447
  - deler, 451
  - dichtheid, 267, 268
  - schema, 427
  - spiegel, 481
  - tang, 342
  - versterking, 286, 476
  - wet, 451
  - wet-vergelijking, 452
- struct, zie structure
- structure, 221
- structuur, 411
- structuurvergelijking, 452
- Student-verdeling, 103
- stuijk, 332
- stuurkarakteristiek, 292
- subdomein, 183
- subklasse, 232
- subnetmask*, 201
- substelsel, 411
- sum of products*, zie SOP
- super, 234
- superklasse, 233
- superpositie, 453
- superpositiebeginsel, 253, 377
- surface mounted device*, zie SMD
- susceptantie, 449
- swapping*, 175
- switch*, 215, 590
- switch, 225
- symmetrie, 386
- Sync on Green*, 557, 587
- synchro*, 362
- synchrone detectie, 337
- synchrone timing, 164
- système international d'unités, zie SI

- systeem, 411
- beschrijving, 421
  - grens, 411
  - versterking, 421
- systematische fout, 104, 326
- T-flipflop, 144
- t*-verdeling, 103
- tabel, 16
- tak, 452
- talstelsels, 124
- tau-locus, 431
- Taylorreeks, 84
- TCP, 181, 194
- telefoonaansluiting, 576
- teller, 150
- Telnet, 193
- tera-, 3
- terugkoppellus, 427
- testlading, 253
- Thévenin-equivalent, 454
- theorema van Norton, 454
- theorema van Thévenin, 454
- theorema van Westcott, 438
- thermische ruis, 331
- thermistor, 348
- thermokoppel, 349, 544
- thyristor, 307
- TIA/EIA 568B, 590
- tijd-invariant, 377
- time of flight*, zie TOF
- TLB, 176
- TMDS, 561
- toegangstijd, 166
- toegevoegde matrix, 39
- toestand(s)
- beschrijving, 382
  - diagram, 146
  - machine, 144
  - overgangsmatrix, 382
  - terugkoppeling, 442
  - variabele, 403
- toevallige meetfouten, 326
- toevalsexperiment, 94
- TOF, 366
- traagheidsmoment, zie massatraagheidsmoment
- transconductantie, 289
- transducent, 402
- transfer, 158
- transformatie, lineaire, 54
- transformator, 305, 473
- ideale, 305
  - niet-ideale, 306
  - vervangingschema, 305
- transistor, 286, 291
- transistorschakelingen, 477, 478
- translatie, 413
- transmissie, 274
- transmissiecoëfficiënt, 277
- transmissiematrix, 410
- transponeren, 53
- transport, 411
- transportlaag, 179, 194
- trapvorm, 39
- trashing*, 167
- trema, 25
- tri-functie, 374
- tri-state*, 170
- triangulatie, 363
- trillingen, 334
- triode gebied, 292
- true, 237
- true RMS*, 339
- TTL, 184, 204, 530
- TTL-compatibel, 152
- tulp-connector, 562
- tunneling, 208
- tussen-n, 25
- tussen-s, 25

- tweede uniciteitstheorema, 258
- twee-poort, 472
- twisten, 334
- TxD , 579
- type, 222
- typecast, 224
- typecast*, 222
- typedef, 221

- UART, 581
- UDP, 181, 194
- uitgangskarakteristiek, 292
- uitgangssignaal, 372
- uitkomstenruimte, 94
- uitslag-modus, 343
- uitsluiting, 46
- uitwendig product, 48
- uniciteitstheorema, 258
- uniform resource identifier*, zie URI
- uniforme verdeling, 101, 327
- unity step*, 373, 375
- unshielded twisted pair*, zie UTP
- URI, 187
- url encoding, 188
- USB, 589
- UTP, 217, 590

- VA, 471
- valentiebånd, 297
- valversnelling, 246
- VAR, 471
- variabele, 56, 219, 319
  - afhankelijke-, 60
  - onafhankelijke-, 60
- variantie, 98
- Veam, 565
- vector, 38, 319
  - functie, 58
  - product, 48
  - rekenregels, 47
  - steady-state-, 54
- veerconstante, 247
- vegen (matrix), 49
- Veitch diagram, 128
- veld
  - stroom, 296
  - conservatief, 257
  - elektrisch, 254
- Venn-diagram, 94
- verdelingsfunctie, 95
- vereniging, 46
- verklarende variabele, 106
- verkleinwoord, 21, 25
- vermogen(s), 302, 376, 386, 404, 447
  - elektronica, 307
  - overdracht, 302, 455
  - signaal, 376
- vermogenscontinu, 473
- verplaatsing, elektrische, 267
- verschilpaar, 479, 480
- versnelling, 244
- versnellingsopnemer, 369
- versterkingsmarge, 434
- verstrooiing, 294
- vertraagde potentialen, 279
- vervangingschema, 305
- verwachte kwadratische fout, 104
- verwachtingswaarde, 97, 327
- verzadiging, 286, 292
- verzadigingseffect, 443
- verzameling, 36
- VESA, 587
- VFD, 542
- VGA, 587
- VHDL, 126
- vierdraadmethode, 344
- virtual, 233
- vlakke golf, 272
- vlakke-bandspanning, 291
- vlakkeplaatcondensator, 262

- void, 223
volatile, 166
volgorde van bewerking, 40
volle brug, 344
volledige inductie, 32
volt-seconde-integraal, 309
Von Klitzing constante, 319
voorspellende variabele, 106
voortplantingssnelheid, 271
voorvoegsel, 22
voorwaarts, 286
voorwaartsspanning, 537
- waarneembaarheid, 442
watt, 471
WB, 161
WE, 170
WebDAV, 186
weerstand, 449, 491
werkwoordsvorm, 21
wervelstroom, 360
Westcott, theorema van, 438
wet van behoud van ellende, 438
wet van de grote getallen, 94
wet van de totale kans, 94
Wheatstone brug, 343
while, 226
Wien oscillator, 487
wijzerdomein, 462
window, 394
Windows-1252, 155
wisselspanning, 339, 461
wisselstroom, 461
    -overdracht, 302, 303
woord, 165
wortel-n wet, 329
write-around, 169
write-through, 169
- XLR-connector, 563
- XON-XOFF handshaking, 580
- Y-matrix, 472
YCrCb, 557
yocto-, 3
yotta-, 3
YPrPb, 557
- Z-matrix, 472
Z-transformatie, 398
zadelpunt, 65
zeef-eigenschap, 375
zepto-, 3
zetta-, 3
zichtbaar licht, 320
Ziegler-Nichols regel, 445
zonnecel, 294
zonnecel, 294
zuivere schatter, 104
zwaartepunt, 76
zwakke inversie, 292